Malachie.i. Offeretis ſup altare meū pollutū panem ⁊c. Itē in eodē.g. Maledict' doloſus q̄ hȝ in grege ſuo maſculū ⁊ votū faciēs īmolat debile dn̄o ⁊c. h In‑crepationē ꝗ in eundē ſcȝ ꝑpl'm iſrl'. i Qui deos ali. colue. ſigni. Malach. ij. Trāſgreſſus eſt iuda ⁊ abomina‑tio facta ē in iſrl' et in irl'm. q2 ꝯtaminauit iu‑das ſctificationē dn̄i quā dilexit. ⁊ habuit filiā dei alieni. Item Malach. iij. A diebꝫ patrū vr̄oꝝ receſſiſtis a legitimis meis et non cuſtodiſtis.

ctio iacob ⁊ odium eſau fuerunt ſigna electionis ⁊ repro‑bationis eterne. ⁊ ſic allegat apl's Ro. ix. ⁊ in h̄ apparet dilectio dei ſpālis ad ꝑpl'm iſrl' q̄ deſcēdit a iacob q̄ alio noīe dictus eſt iſrl'. Geſi. xxxij. ſcd̄o oñdit ſpālis dilectō ad iſrl'. ⁊ odiū ad ꝑpl'm deſcēdentē ab eſau ꝑ effectum.

Explicit ꝯluſcūꝗ expoſitio iſti' ꝓlogi.

Poſtilla Nicolai de lyra ſup malachiā ꝓpham incipit cū ad‑ditionibꝫ Pauli epi burg. ⁊ replicis mgr̄i mathie dorinck.

Capitulum .I.

Onus verbi dn̄i. Hic īcipit ꝓphetia Mala. Et diuidit in duas ꝑtes. ſ. in ꝓhemiū ⁊ tra‑ctatū. tractatus inci‑pit ibi. Dilexi vos ⁊c. In p̄ria ꝑte deſcribit impoſitio officij ꝓ‑phetandi ipi mala‑chie cum dicitur.

a Onus vbi dn̄i. i. officiū denūciādi ver‑bū diuinū. officium

[b] increpationē ꝗ ī eundē ꝙ deos alienos coluerit ſigni‑ficāt. Explicit ꝓlogus.

Incipit argumentum.

Malachias apte et i fine oīm ꝓphaꝝ di‑citde abiectiōe iſrl' ⁊ vocatiōe gētiū. Nō eſt m̄i aīt volūtas ī vob dic̄ dn̄s exercituū. ⁊ mun' nō ſuſci‑piā de manu vr̄a. Ab ortu eñi ſol' vſꝗ ad occaſū ma‑gnū ē nomē meū ī gētibꝫ. ⁊ ī oī loco ſacrificat ⁊ offert nomī meo oblatio mūda.

Explicit argumentum.

Incipit malachias ꝓpha.

[a] Onus vbi dn̄i [b] ad iſrl' [c] in manu malachie ꝓphete. [d] Dilexi vos dicit dn̄s. et dixiſtis. [e] In q̄ dilexiſti nos. [e] Nonne

.I.

frater erat eſau iacob dicit dn̄s. [f] Et dilexi iacob [g] eſau autem odio habui. [h] Et po‑ſui ſeyr montes eius in ſo‑litudinē. [i] et hereditatē ei' in dracones deſerti. [k] Quod ſi dixerit ydumea [l] deſtructi ſumus. ſed reuertētes edi‑ficabimus que deſtructa ſunt. Hec dicit dominus exercituum. [m] Iſti edifi‑cabunt et ego deſtruam. Et vocabuntur termi īm‑pietatis. et popul' cui ira‑tus eſt dominus vſꝗ ine‑ternum. [n] ⁊ oculi veſtri. [o] vi‑debūt. [p] ⁊ vos dicetis. Ma‑gnificetur dominus [q] ſuper terminum iſrael. [r] Fili' ho‑norat patrem [s] ⁊ ſeruus do‑minum ſuuȝ. [t] Si ergo pa‑ter ego ſum. [v] vbi eſt honor meus [a] ⁊ ſi dominus ego ſū

h Et poſui ſeyr mō‑tes ei'. i. terram eſau mōtuoſam in ſolitu‑dine ꝑ nabuch. regeȝ.
i Et hereditatē ei' in dracones. talia eñi aīalia ſolent habita‑re in terra deſerta. et etiā in ruinis edificij.
k Quod ſi dixe (orum. rit idumea. i. popul'
l Deſtru (idumee. cti ſumus ſed reuer‑tētes edificabim' ter‑ram nr̄am melius ꝗ̄ iudei reuerſi edifica‑uerūt ſuā. hoc exclu‑ditur cū ſubdit in ꝑ‑ſona dei.
m Iſti edificabūt ⁊ deſtruā ⁊ vocabun‑tur termini impieta‑tis. i. terra in qua vi‑guit impietas. ꝓpter quā iratus ē dn̄s cō‑tra terram ⁊ ꝑpl'm in ea habitantem.
n Et oculi veſtri. o iudei.
o Videbunt. vindi‑ctam meaȝ in idume‑is qui ſemꝑ fuerūt vo‑bis moleſti.

eñ alicui impoſitū d2 onus eius ſm cōem modū loq̄n‑di q̄ frequēter vtunt ꝓphe. ſcd̄o oñdit cui vbū hmōi ſit
b Ad iſrl'. Poſt reditū eñ captiui (denūciandū cū d2. tatis babylonice q̄ tpe ꝓphauit malachias ꝑpl's rediens nomē iſrl' obtinuit. q2 captiuitas .x. tribuū nō rediſt. ter‑tio notificat ꝓpha ex noīe cum d2.
c In manu mala‑chie. i. ꝑ ipm malachiā. Malachias aūt intepťat angl's dn̄i. Et h̄ aūt dixerūt aliq̄ ꝙ fuit angl's ī corpe aſſumpto alij vo ꝙ fuit eſdras ſcriba. ſȝ iſta nō habēt auctoritateȝ ex ſcriptura. iō eadē facilitate ꝯtēnunt q̄ ꝓbantur.
d Dilexi vos. hic incipit tractat' Circa quē ſciendū ꝙ p̄ncipalis intētio ꝓphaꝝ fuit denūciare xp̄i aduētū. vt diffuſius dictū fuit in p̄nci. hiere. ⁊ iō malachias p̄io arguit multiplex pctm̄ ꝑpl'i. ſcd̄o denūciat aduētū xp̄i. c. iij. Et q2 pn̄ia de pctis ē diſpoſitio ad receptionē redem‑ptoris. ſm ꝙ d2. Mat. iij. Pn̄iam agite. appro. eñ re. ce. iō p̄ria diuidit in duas ꝑtes. q2 p̄imo ꝓpha arguit ſacer‑dotes ⁊ ꝑpl'm ꝯiunctim. ſcd̄o magis diuiſim ibi. Filiu s. igit p̄io arguit oēs ſiml' de ingratitudine in ꝑſona di d.
d Dilexi vos. ⁊ hec ingratitudo ꝑȝ ex rn̄ſiōe ꝑpl'i cū d2
e In q̄ dilexiſti nos. q. dicāt ñ apparet erga nos tua di‑lectio ſpālis ꝑ ceteris. ſȝ hec rn̄ſio tanꝗ̄ falſa excluditur
e Nonne frater erat eſau iacob (cū ſubdit in ꝑſona dei. q. d. ſic. q2 fuerūt filij eiuſdē patris ⁊ mr̄is. vtȝ Geñ. xxv.
f Et dilexi iacob. dando ei bn̄dictiōem paternā et he‑reditatis ꝓmiſſionē. q̄ tn̄ annexe erāt tunc tpis primoge
g Eſau aūt odio habui. denegādo iſta ſibi cū (niture. tn̄ eſſet primogenitus. vtȝ Geñ. xxv. ⁊. xxvij. hec aūt dile

p Et vos dicetis. magnificet dn̄s. i. appareat magnitu‑do eius.
q Sup terminū iſrl'. i. ſup terrā iſrl' ipam ⁊ habitatores eius ab hoſtibꝫ ꝓtegendo et in bonis mul‑tiplicando
r Filius. Hic ꝯſir arguit ſacerdotes ⁊ ꝑpo‑pulum diuiſim. ⁊ primo de peccatis in deum. ſecūdo in primum ca. ſequēti. Prima in duas. quia primo arguit ſacerdotes. ſcd̄o populares ibi. Et vos. Prima adhuc ī duas. quia primo ſacrificium ſacerdotum excludit tan‑ꝗ̄ malum. ſecūndo ſacrificium noue legis concludit tā‑ꝗ̄ deo acceptiſſimum ibi. Non eſt. Circa primum ſcien‑dum ꝙ licet totus populus iſrael diceretur dei filius. Exo. iiij. Filius meus primogenitus iſrael. tamen ſacer‑dotes ad eius miniſterium deputati dicebantur dei filij ⁊ ſerui modo ſpeciali. ⁊ ſic loquitur hic.

r Filius honorat patrem id eſt tenetur honorare. quia habet ab eo eſſe nutrimentū ⁊ documentum.
s Et ſeruus dominum ſuum. ſupple timebit. q2 nō eſt in hebreo nec in libris correctis. ſed ſubintelligitur.
t Si ergo pater ego ſum. ⁊ accipitur ſi pro quia. deus ē pater omnium ꝑ creationem. ⁊ ſpecialiter iudeorum per legis dationem que nō fuit data alijs populis pſ. cxlvij. Non fecit taliter omni nationi. et iudicia ſua non ma‑nifeſtauit eis. et adhuc ſpecialius ſacerdotum quos ele‑git ad ſuum miſterium.
v Ubi eſt honor meus. quaſi diceret. non defertis mi‑hi honorem vt debetis.
a Et ſi dn̄s ego ſum. ſ. ꝑ gubernationē veſtri ſpecialem.

b Ubi ē timor me⁹.q.d.nō apparet in vobis. Et ſciendū ꝙ vbi dꝛ h. Et ſi dn̄s ego ſū.in hebē.hr. Si dn̄i plaliter ego ſum.in q̄ deſignat i deo pluralitas pſonarū in vnitate eēntie.qꝛ nome plale ꝯiūgit cū pnoīe ſinglari. Dic dn̄s exercituum ad vos o ſacerdotes ꝛc.ab illo em̄ loco.

pore malachie eſſent iuſtiores ꝛ mundiores q̄ȝ illi ſacerdotes q̄ redierāt de babylonica captiuitate q̄s hic arguit vt dictū eſt.ſȝ magis leqbant mores gentiliū inter q̄s habitabāt.ꝓpter qḋ dōm ꝙ iſte paſſus loquit ad litterā de ſacrificio noue legis qḋ eſt eucariſtia.qḋ eſt mūdiſſimū ꝛ deo acceptiſſimū.In cibo etiā terre nationibꝫ ſunt aliqui ꝓpriani h̄ ſacrificium offerētes ꝛ cū dꝛ hic.

Filius honorat ꝛc.vſq; ibi incluſiue.In q̄ deſperim⁹ nomē tuum totū ē ſub vno verſu in hebꝛeo. Et q̄ ptȝ ꝙ ab illo loco icipit arguere ſacerdotes. Et ſubdit̄ ꝛñſio domini.

c Offertis ſup altare meū pollutū panē panes em̄ ꝓpoſitōis debebāt p manus ſacerdotum piſtari.formari ꝛ decoqui.ꝛ ipſi ad euitandū laborem faciebāt p alios h̄ fieri.vt dicūt aliq.aliq̄ vō dicūt ꝙ dꝛ hic panis pollut⁹ eo ꝙ erat de tritico p rapinam acquiſito formatus.

d Et dicitis.vos male excuſando. In quo polluim⁹ te.ꝛ ſubdit̄ dn̄i ꝛñſio. In eo ꝙ dicitis.i.facto oſūditis

f Mēſa dn̄i deſpecta ē.p h̄ em̄ ꝙ ponitis ibi panes p̄dicto mō formatū de honoratis cā.ꝛ ad h̄ inducit exemplū dicēs.

ᵇvbi ē timor me⁹ dic̄ dn̄s exercituū ad vos o ſacerdotes q̄ deſpicitis nomē meū ꝛ dixiſtis.i q̄ deſpexim⁹ nomē tuū.ᶜ Offertis ſr altare meū panē pollutū ꝛ dicitis.in q̄ polluim⁹ te.ᵉ In eo ꝙ dicitisᶠ mēſa dn̄i deſpecta eſt. Si offeratis cecū ad imolādū nōne malū ē.ᵍ Et ſi offeratis claudū ꝛ lāguidūʰ nōne malū ē.ⁱ Offer illḋ duci tuo.ſi placuerit ei.aut ſi ſuſcepit faciē tuā dic̄ dn̄s exercituū. Et nunc depcamini vultū dei vt miſereat̄ vr̄i.de mānu em̄ vr̄a factū ē h̄.ſi q̄mō ſuſcipiat facies veſtras dic̄ dn̄s exercituum.ᵏ Quis ī vob̄ q̄ claudat oſtia ꝛ icēdat altare meū ḡtuitoˡ Nō ē m̄ volūtas ī vob̄ dic̄ dn̄s exercituūᵐ ꝛ mun⁹ nō

ſuſcipiā de manu vr̄a.ⁿ Ab ortu ei ſol' vſq; ad occaſumᵒ magnū ē nom̄ meū ī gētibꝫᵖ ꝛ ī oī loco ſacrificat̄ ꝛ offertur noī meo oblatō mūdaᵠ qꝛ magnū ē nomē meū ī gētibꝫ dicit dn̄s exercituūʳ et vos polluiſtis illḋˢ ī eo ꝙ dicitisᵗ mēſa dn̄i ꝯtaminata ē ꝛ qḋ ſupponit̄ ꝯtēptibile ēᵛ cū igne q̄ illḋ deuoratˣ ꝛ dixiſtisʸ ecce de laboreᶻ Et exufflaſtis illḋ dic̄ dn̄s exercituū.ᵃ Et itulistis de rapis claudū ꝛ lāguidū ꝛ itulistis mun⁹ᵇ Nūq̄d ſuſcipiā illḋ de mānu vr̄a dic̄ dn̄s exercituū.ᶜ Maledict⁹ doloſ⁹ q̄ hȝ ī grege ſuoᵈ maſculūᵉ ꝛ votū faciensᶠ īmolat debile dn̄oᵍ Quia rex magnus ego dicit dn̄s exercituūʰ ꝛ nomē meum horrible in gentibꝫ

q Magnū ē nomē meū in gentibꝫ ꝛc.loquit̄ ꝓpha de futuro p modū p̄ſītis ꝓpter certitudinē ꝓphetie.

r Et vos polluiſtis hic ꝯſir ꝓpha arguit ſacerdotes.qꝛ illi q̄ debebant offerre oblationes mundas ꝛ electas offerebāt de peiorībꝫ vt vidēbit̄.ī ꝛ iō hic arguūtur cum dꝛ.Et vos polluiſtis illud ſcȝ nomē meū quātū in vobis eſt.

s In eo ꝙ dicitis. ſicut ꝛ ſacerdotes.

t Menſa dn̄i ꝯtaminata ē.i.pōt ibi fieri licite oblatio de minoribus bonis.

v Cum igne q̄ deuorat illud.i.cū igne qui ſeruat̄ ſemp in altari holocauſtor ad cremandū adipes ſacrificiorū qui poterat fieri ex quibuſcūq; lignis.ꝛ eodem mō arguebāt de ſacrificiis ibi offerendis.

g Et ſi offeratis claudū ꝛ lan.ſ.aīal indebitū ſup altare holocauſtor.

h Nōne malū ē.q.d.ſic.qꝛ h̄ ē ꝓhibitū in lege.

i Offer illud duci tuo ꝛc.q.d.ſi offeres principi terrēo q̄ ē cuius ꝛ pulueris nō placeret ſibi nec pp h̄ exaudiret p̄ces tuas ꝛ mīſtri omnipo⁹ debēt talia deo offerri iō dicē eos ad pniam.d.Et nūc depcamini vultū dei ꝛc.

k Quis in vobis claudat oſtia ꝛc.q.d.nullus de vobis ipēderet mihi iſta officia gratis.qꝛ oſtiarij tēpli ꝛ illi q̄ nutriebāt ignem in altari hēbant inde magnū emolumentū.

l Nō ē mihi.hic ꝯſir ꝯcludit̄ ſacrificiū deo gratū excludēdo p̄dictū offerēdi modū cū dꝛ.Nō ē mihi vo.in vobis.i.bn̄placitū ꝓpter malū vr̄m.

m Et mun⁹ non ſuſci.de ma.vr̄a.qꝛ ſacrificia veteris legis nō erāt accepta niſi ex bonitate offerētis.iō dꝛ Gen.iiij.Reſpexit dn̄s ad Abel et ad mūera ei⁹.i.ad bonitatē abel principaliter.ꝛ ad muneraei⁹ ꝯſir.

n Ab ortu em̄ ſolis vſq; ad occaſū.i.p orbē vniuerſum.

o Magnū eſt nomē meū in gētibꝫ qḋ exponit ra.ſa.dupl̄r.Uno mō.qꝛ licet gētiles adorarent idola vt deos.iſi dicebāt deū celi ꝛ terre excellētiorem illis diſe.ſȝ ab hac expoſitiōe diſcordat qḋ ſubdit̄.

p Et in omni loco ſa.ꝛ of.noī meo obla.mūda.qꝛ ſi gētiles cū deo celi idola colētes deo facerēt oblationē.illa nō eēt imūda corā deo.qꝛ ab idolatris eſſet oblata.ꝛ iō cū h̄ ponit aliā expoſitionē dicēs ꝙ iſte paſſus intelligitur de iudeis iter gētiles p orbē diſpſis deū adorātibus deuote.q̄ȝ oro dꝛ hic mūda oblatio ꝛ p eos nomē domi p̄dicat̄ magnū in terris gētiliū.ſȝ iſtud nō vr̄ v̄m.nō em̄ eſt viſil'e ꝙ illi q̄ arāt diſpſi inter gētiles idolatras tem

x Et dixiſtis.vos mēdacit̄ exy Ecce de labore.i.cum magno labore potuiſ(cuſando.mus talia ſacrificia offerre ꝓpter paupertatem noſtram.

z Et exufflaſtis illud.i.bonū qḋ debebat offerri reduxiſtis quaſi ad nihilum.

a Et intuliſtis de rapinis claudum ꝛ languidū ꝛc.ita ꝙ erat ibi duplex pctm̄.vnū ꝯ primū.ſ.rapina.ꝛ aliud cōtra deū ſcȝ offerēdo lege ꝓhibitū.iō ſequitur.

b Non ſuſcipiam illud.acceptando.ꝛ ꝙ iſta intelligitur de pplaribꝫ offerentibꝫ oñdit̄ p h̄ qḋ ſubditur.

c Maledictus doloſus qui habet in grege ſuo maſculum.i.aīal bonū ꝛ aptum ad ſacrificandū deo.

d Et votum faciēs.de ſacrificio deo offerendo.

e Immolat debile.i.animal languidum vel alias ineptum ad offerendum.

f Quia rex magnus ego.ſ.ſup oēm creaturam.

g Et nomen meū horribile.ad eſt timendum.

In capitulo primo Malachie vbi dicitur in poſtilla Et dilexi Jacob ꝛc. Additio.

Per dilectionem Jacob videtur intelligi potius in h̄ loco ipa electio iacob ſeu p̄deſtinatio que fuit ab eterno.ſic̄r p odium eſau intelligitur eius reprobatio eterna ſeu ab eterno.ꝛ h̄ videt̄ ex vbis apl̄i ad Rom.ix.dicentis.Cū em̄ nondū nati fuiſſent aut aliquid boni aut mali egiſſent ꝛc.ꝛ ſic dilectio iacob ꝛ odium eſau in hoc loco non videnf dicenda ſigna electiōis et reprobationis prout in poſtilla. Sed potius per ea

E Tnūc ad vos .II.
o mādatū h̄ o ſacer-
dotes. Si nolueritiſ
audire ᵇ ⁊ ſi nolueritiſ pone-
re ſr̄ cor vt deti glīaz nomī
meo ait dn̄ſ exercituū ᶜ mit
tā ī vos egeſtatē ᵈ ⁊ maledi-
cā bn̄dictiōib⁹ vr̄is. ⁊ male
dicā ill' qm̄ ñ poſuiſtiſ ſr̄ cor
ᶠ Ecce ego pijciam vob̄ bra
chiū ᵍ ⁊ diſpgā ſr̄ vultū vr̄z
ſterc⁹ ſolēnitatū vr̄aꝝ ʰ ⁊ aſ-
ſumet vos ſecū ⁱ Et ſcietis ᵏ
q2 miſi ad voſ ˡ mādatū iſtō
ᵐ vt eſſz pactū meū cū leui
dic dn̄ſ exercituū ⁿ Pactū
meū ᵒ fuit cū eo vite ⁊ pacis
ᵖ ⁊ dedi ei tiorē ⁊ timuit me
⁊ a facie noīſ mei pauebat
ᑫ Lex vitatiſ fuit ī ore ei⁹ ʳ ⁊ ī
iq̄tas ñ ē īuēta ī labijs ei⁹ ˢ
In pace ⁊ ī eq̄tate ābl'auit
mecū ᵗ ⁊ mltos aūtit ab ini
q̄tate. Labia ei ſacerdotis
cuſtodiūt ſciaz ⁊ legē req̄rēt
ex ore ei⁹ ᵛ q2 āgl's dn̄i exerci
tuū ē ˣ Uos āt ʸ receſſiſtis d̄
via ᶻ ⁊ ſcādalizaſtiſ plīmos ī
lege. ᵃ Irritū feciſtis pactū
leui dic dn̄s exercituum. ᵇ
Propt̄ qd ⁊ ego dedi vos
ɔtēptibiles ⁊ hūiles oībus
pplis ſic ñ ſuaſtis vias me
as ᶜ ⁊ accepiſtis faciē ī lege ᵉ
ᵈ Nunquid ſnō pater vnus
omnium noſtrum. ᵉ Nun-
q̄d non deus vnus creauit
nos ᶠ Quare ergo deſpicit

intelligūtur ipa electio ⁊ reprobatio In eo. ca. vbi dr̄
in poſtilla. Quis in vobis claudat oſtia. Additio.
L Ittera hebraica ſic hz in h̄ loco. Quis ī vobis q̄
claudat oſtia. ⁊ nō incēdatis altare meū gratiſ ſeu
fruſtra. nō eñ ē mihi volūtas in vobis ⁊c. q2 q2 ex
demeritiſ eoꝝ munera
ſua ⁊ ſacrificia ñ erāt
deo grata. iō de⁹ qua
ſi appetebat q alīqs
clauderz oſtia tēpli ſic
q null⁹ intraret ad i-
cendendū altare. ſ. cū
ſacrificijs ⁊ h̄ ē qd di
cit lr̄a. Quis in vobiſ
q̄ claudat oſtia. i. vti-
nā eſſet in vobis qui
clauderet oſtia tēpli.
Et nō incēdatiſ altare
meū. ſ. ſic clauſo tem-
plo nō incenditſ ſr̄ al-
tare meū aliq̄d. Gra
tis. i. fruſtra. Nō aūt
q̄re de⁹ volebat q clau
derent oſtia tēpli ſub
ditur cū dicit. Nō eſt
mihi volūtas ī vobiſ
⁊ mun⁹ nō accipiā de
manu vr̄a. q. d. nō ſr̄
accepti offerētes nec
oblata. Replica.
I N principio
malachie vbi
dr̄. Jacob di-
lexi ⁊c. poſtil. exponit et aſſumptū a deo ad p̄bādū igra
ntudinē filioꝝ iſrl'. Aſſumptū aūt illō exponit p modū
effect⁹ manifeſti ſcz q2 iacob obtinuit bn̄dictionē pēnam
⁊ hereditatis p̄miſſionē q̄ erant annexa primogeniture.
eſau abiecto. q ſine dei dilectiōe ex pte vna ⁊ odio ex p
te altera fieri nō potuit. q̄ ſunt effect⁹ dilectiōis dei ma-
nifeſti. Burg. aūt vult q dilectio ⁊ odiū debeāt hic acci-
pi p p̄deſtinatiōe ⁊ reprobatiōe. nō p eoꝝ effectib⁹ vt po
ſtil. Ad p̄bandū ſuū ppoſitū burg. adducit aplm ad Ro.
ix. ibi dico q apl's adducit h̄ dictū nō q̄ ad effectū. ſz ad
mitēs de cā. oſtdēs p pceſſū q illi⁹ nō ſit cā q̄rēda. Sic ī
ppoſito ſi pph̄a in pſona dei volēs pplo oſtdere q eū dili
geret. oſtderet p talia occulta ſapie dei q̄lia ſunt p̄deſtia-
tio ⁊ reprobatio. pbaſſet pplo dubiū ⁊ ignotū p ignotius
ſicut ſi hodie ingratis ⁊ de dilectiōe dei dubitātib⁹ dile-
ctio dei p viā p̄deſtinatiōis pſuaderi deberet plus dubi
tarent de antecedente q̄ꝫ ɔſequente. Capi. II.
E T nūc ad vos. Hic ɔſr̄ arguit pph̄a ſacerdotes ⁊
pplm de pctīs ɔ̄ primū. licet cū h̄ aliq̄d ponatſ de
pctīs ɔ̄ deū. ⁊ diuiditſ in duas ptes. q2 primo ar-
guit ſacerdotes. ſcd̄o pplares ibi. Nunq̄d. Circa primū
ponitſ monitio cū dr̄. a Et nūc ad vos mādatū hoc
o ſacerdotes. q. d. debetis diligēter attēdere. b Et ſi
nolueritis. puniā vos. iō ſequitſ. c Mittā in vos ege
ſtatē. quā ſupra modū timebāt. q2 auari ⁊ cupidi erant.
d Et maledicā bn̄dictiōib⁹ vr̄is. i. illis. q̄ ɔſueuiſtis bn̄
dicere. ſ. vineis ⁊ bladis ⁊ hmōi. ita q erit penuria. Ita
exponit ra. ſa. ⁊ ſubditſ cā. e Qm̄ nō poſu. ſup cor. ſcz
exercere debitū officiū vr̄m debito mō colēdo deū ⁊ ppl'z
inſtruēdo. f Ecce ego pijciā a vobis brachiū. auferē-
do a vobis vtutē ⁊ ſuſtētationē. g Et diſpgā ſup vul
tum vr̄m ſterc⁹ ⁊c. i. ex celebratiōib⁹ hmōi nō reportabitiſ
honorē ſz ɔfuſionē. h Et aſſumet vos ſecū. ſ. ſtercus.

ita q eritis ɔtemptibiles. ſicut ⁊ ipm. i Et ſcietis p
experientiā mee punitiōis. k Quia miſi ad vos. ſacer
dotes ⁊ leuitas l Mādatū illō. de cultu dei ⁊ doctri
na populi. m Ut eſſet pactū meū cū leui. i. cū tribu
eius q̄ fuit ad h̄ electa a deo. Nūe. ij. c. n Pactū meū
id eſt lex.
o Fuit cū eo vite et
pacis. fuit eñ p̄miſſū
a deo q pplſ in pace
viueret ſi legē ſerua-
ret. ⁊ ſic fuit adimpletū
q̄diu h̄ ſeruauit. vtz
ex decurſu ve. teſta.
p Et dedi ei tiorez.
ſcz moyſi. ⁊ aaron. et
pluribꝰ ab eis deſcen
dentib⁹ q̄ deū timue
q Lex verita ſtunt.
tis fuit in ore ei⁹. ad
docendū pplm.
r Et iniq̄tas nō eſt
inuenta in labijs ei⁹.
q eñ aaron fecit vi-
tulū ɔflatilē fuit ex ti
more mortis. vt dēm
fuit plen⁹. Exo. xxxij.
Nec ipi. nec alij leui-
te crediderūt q in vi
tulo eſſet aliq̄d numi
nis qd ptz ex h̄ q to-
ta trib⁹ leui adiunxit
ſe moyſi ad interficiē
dū illos q̄ peccauerāt
in idolatria vituli. Exo. xxxij. s In pace ⁊ eq̄tate am
bulauit mecū. iuſte viuēdo ⁊ me deuote colēdo. t Et
multos auertit ab iniq̄tate. pplm docēdo h̄ enim ptinet
ad officiū leuiticū. ⁊ potiſſime ſacerdotū. iō ſubditur. La
bia ei ſacerdotis ⁊c. ſubditſ cā. v Q2 angl's dn̄i exer
cituū eſt. habet eñ officiū angelicū ſcz colere deū ⁊ diri
gere pplm ſicut angeli in miſteriū miſſi. pꝑter ſalutez ele-
ctoꝝ ſemp vident faciē patris qui ē in celis. Matt. xviij.
x Uos autem ſacerdotes ⁊ leuite hui⁹ tpis.
y Receſſiſtis de via quam tenuerunt moyſes ⁊ aaron
⁊ alij iuſti.
z Et ſcādaliſaſtis plurimos in lege. i. fuiſtis eis occa-
ſio delinquendi. Eſt eñ ſcandalū impactō pedis ad ali-
quid qd facit incedentē ruere. malicia aūt ſacerdotum ⁊
doctoꝝ facit errare pplm. vñ dicit ſaluatoꝝ Ceci ſunt ⁊ du
ces cecoꝝ. ſi autem cecus ceco ducatum preſtet. ambo ī
foueam cadunt. Propter qd dicit Aug. in paſtorali. Cū
paſtor p abrupta graditur. conſequens eſt vt grex ad pre
cipitium ſequatur.
a Irritum feciſtis pactum leui. de officio ſacerdotij.
b Propter qd et ego dedi vos ɔtēptibiles. i. abiectos.
c Et accepiſtis faciez in lege. iuſtificantes impiū pro
munere. ſacerdotes enim iudicabant populum maxime
poſt reditum de babylone.
d Nunq̄d. Poſtq̄ꝫ rephēdit ſacerdotes ⁊ leuitas d̄ ma
lo regimine populi. hic ɔſr̄ arguit ceteros de ɔtemptu
primi. ⁊ primo in generali cum dicitur.
d Nūquid nō pater vnus ⁊c. q. d. ſic. ſcz adaz vt dicitſ
aliqui vel abraam ſm alios. ⁊ eſt vbum pphete.
e Nunq̄d nō deus vnus creauit nos. q. d. q2 oēs anie
humane creātur a deo immediate.
f Quare ergo deſpicit vnuſquiſq3 nr̄m frēm ſuū pꝑter
paupertatem ſuam. q. d. non habemus cauſam.

a Violãs pactũ pr̃m nr̃oꝝ.i.legẽ datã pr̃ibꝯ nr̃is.q̃ ꝑcepit ꝓximũ diligere.⁊ ꝯ̃ oĩ ſpãli ſiguit ꝯ̃tẽptũ vxoꝝ q̃ dz eẽ vna caro cũ viro eĩ dz. b Trãſgreſſus ẽ iudas ⁊c.⁊ iſta trãſgreſſio ſpecificat cũ ſubdit. c Quia cõtaminauit iudas ſancti.dñi.i.latriã. d Quã dilexit.ſ.

e Et habuit (dñs. ſcz iudas.i.illi de re-f Filiam(gno iude. dei alien. reuertẽtes eñ de babylone ꝯ̃tẽ-pſerũt vxores ſuas iu-deas q̃ ex frequẽti ꝑtu ⁊ labore itineris erãt deturpate.⁊ duxerũt vxores alienigenas. vt3.i.Eſdre.x.c.⁊ pri-mas tenebãt i domi-bus ſuis q̃ſi ancillas mulieres ꝯ̃o docẽt pueros ſuos ꝓprios mores.⁊ ſic alienige-ne vxores docebãt fi-lios a iudeis genitos idolatrarĩ qd̃ erat peſ-ſimũ.iõ ſequit̃.Diſp-det dñs virũ q̃ fecerit g Magr̃m ⁊ di(hoc. ſcipulũ.i.magnũ ſi-ue ꝑuum. h Et offerẽtẽ mu.i.de tribu ſacerdotali q2 in illa tribu inuẽti ſunt viri q̃ accepãt vxores alienigenas.i.Eſdre.x.ca. i Et h̃ ruſum feciſtis.Operiebatis lacrimis ⁊c.credẽtes expiare h̃ pctm̃ abſq3 emiſſiõe alienigenaꝝ.qd̃ tñ ẽ fĩm.iõ ſubdit̃.Jta vt nõ reſpiciam ⁊c. k Et dixiſtis.Quã ob cãm.nõ dimittis illud delictũ ꝑ ſolũ ſacrificiũ.Ad qd̃ rñdet̃ cũ dz. l Quia dñs teſtificat̃ ẽ inter te ⁊ vxorẽ.de mutua cohabitatõne ⁊ dilectione ⁊c̃ees ꝑ adã ꝓphetice Gen.q.vt ibidẽ fuit declaratũ.Q̃obrẽ relinquet hõ p̃rem ſuũ ⁊ m̃rem.⁊ adherebit vxori ſue.⁊ erũt duo in carne vna. m Quã tu deſpexiſti.tenẽdo eã vt ancillã. n Et hec pinceps tua. id ſocia nõ ancilla. o Et vxor federis tui.ꝑ ꝯ̃ſenſum aĩ oꝝ q̃ facit m̃rĩoniũ. p Nõne vn̄ fecit.q.d.ſic.quia vn̄ de̾ fecit adã ⁊ euã. q Et reſiduũ ſpũs ei̾ ẽ.ad h̃ eñ fecit de̾ mulierẽ de coſta viri.vt ſicut vna caro ſũt ita ſint vnus ſpũs ⁊ vna aĩa.ꝑ veram dilectionem. r Et q̃d vn̄ q̃rit.niſi ſemẽ dei.q.d.ad h̃ eſt vnitio ſeu ꝯ̃iũctio m̃rĩonij vt inde ꝑcreet̃ ſemẽ ad cultũ dei.ideo s Cuſto.g̃ ſpũ ve.i.bonã volũtatẽ ad vxorem(ſubdit̃. t Cũ odio habueris dimitte.dando ei libellũ repudij vt poſſit alteri nubere.⁊ nõ ſic ancilla a te violẽter teneri.h̃ eñ eſt min̄ malũ q̃3 affligere vxorẽ ſine cã.libellus eñ repudij nõ fuit ꝯ̃ceſſus vt ꝑ ſe eſſet licit̄.ſ3 ad maiꝯ malũ euitandũ.vt diffuſe declaraui.Deute.xxiiij. v Operiet aũt iniq̃tas veſti.ei̾.i.veſtimẽtũ viri.ſic ei ſonat lr̃a hebraica q̃ nõ põt referri niſi ad maſculũ ⁊ ſi ad feminã ſm̃ modũ loquẽdi hebraicũ.⁊ ẽ ſenſus.Operiet ⁊c̃.q.d.ꝑ dei vindictã ſic apparebit iniq̃tas viri deſpiciẽtis vxorẽ mõ ꝑdicto.ſicut apparet illud qd̃ ponit̃ ſuper

Jn ca.ij.vbi dz in poſtilla.Et ma (veſtimentũ eius. ledicã benedictionibꝯ veſtris. Additio.

H Oc qd̃ dz hic.Et maledicã bñdictionibꝯ vr̃is.ſm̃ magr̃m in.iiij.diſt.xxv.quidã referũt ad hereticos q̃ ſunt ab eccleſia ꝑaſſi.⁊ ad excõicatos quoꝝ bñdictiones fiũt maledictiões his q̃ eoꝝ ſequũtur errores Aliã etiã expoſitionẽ ponit quã credo eſſe Greg.⁊ eſt talis ſ3 ꝙ q̃ a malis ſacerdotibꝯ bñdicit̃ a deo erit maledi

vnuſq̃ſq3 vr̃m frẽ3 ſuũ violãs pactũ pr̃m nr̃oꝝ.Trãſgreſſus ẽ iuda ⁊ abomĩatõ facta ẽ i iſrl̃ ⁊ i ierl̃m q2 ꝯ̃taminauit iudas ſcificatiõe3 dñi quã dilexit ⁊ hũit filiã dei alieni.Diſꝑdet dñs virũ q̃ fecerit h̃ magr̃m ⁊ diſcipulũ de tabnaclo iacob ⁊ offerẽtẽ mun̄ dño exercituũ ⁊ h̃ rurſũ feciſtis.Operiebatis lachrimis altare dñi fletu ⁊ mugitu.ita vt nõ reſpiciã vltra ad ſacrificiũ.nec accipiã3 placabile q̃d de manu vr̃a ⁊ dixiſtis Quã ob cãm.q2 dñs teſtificat̃ ẽ int̃ te ⁊ vxorẽ pubertatis tue quã tu deſpexiſti.Et hec pinceps tua et vxor federis tui.Nõne vn̄ fecit ⁊ reſiduũ ſpũs ei̾ eſt Et q̃d vn̄ q̃rit niſi ſemen dei.Cuſtodite g̃ ſpm̃ vr̃3 ⁊ vxorẽ adoleſcẽtie tue noli deſpicere.Cũ odio habue3 dimitte.dic̃ dñs ds̃ iſrl̃ Operiet aũt iniq̃tas veſtimẽtũ e̾ dic̃ dñs exercituũ.cuſtodite ſpm̃ vr̃3 ⁊ nolite dſpicere.

eius.q2 bñdicũt inique agentibꝯ ⁊ adulant̃ peccantibus Jn eodẽ ca.vbi dz in(dummõ diuites ſint.hec ille. Poſtil.Nonne vnus fecit. Additio.

H Oc qd̃ dz hic.Nonne vnus fecit ⁊c.aliter exponitur ſm̃ quoſdã hebreoꝝ expoſitores ⁊ magis cõſonũ lr̃e vt vr̃.Ad qd̃ ſciendũ ꝙ abraã hũis in vxorẽ liberã ſaram de genere ſuo.accepit tñ aliã vxorẽ alienigenam.ſ.agar ancillam egyptiacã.Gen.xvi.c. ex q̃ volebant ſe excuſare a pctõ illi q̃ alienigenas vxores acceperãt habentes alias ꝓprias.⁊ hoc ẽ qd̃ dz. Nonne vnus fecit.ſ. abraam q̃ erat vn̄ p̃r oĩm iſrlitarũ Et reſiduũ ſpũs eius ꝑ hoc qd̃ dicit̃ reſiduũ.intelligitur ſupabũdans. eo ꝙ reſiduũ cuiuſcũ q3 rei ſupabũdat ſup ipam rem.q.d.nõ ſumus inculpãdi ꝓpter vxores alienigenas. eo ꝙ abraam hoc fecit vt dictum eſt.⁊ tamen ſpũs eius.ſ. ꝓphetie ⁊ ſanctitatis ſupabundãs fuit.⁊ ſic geſta ei̾ ſũt trahenda ad ꝯ̃ſeq̃ntiam.Ad qd̃ reſpondet̃ ꝑ ꝓphetam.Et quid vnus querit niſi ſemen dei.q.d.ille vnus hoc fecit non ex libidine carnali.ſed q2 ſara erat ſterilis ipamet ꝓcurante hoc fecit abraam cauſa ꝓlis habende.vt in cap. Gen.ſupradicto.Et quia non fecit hoc abraam ſolũ ad inſtantiam ſare.vt dictũ eſt.ſed etiam nutu ſeu inſpiratione diuina.iõ dicit̃.Et quod vnus querit niſi ſemẽ dei hoc eſt dicere.illud qd̃ querebat abraam nõ eſt intelligẽdũ ſemẽ ſeu ꝓlem ſimpliciter.ſed ſemen dei.q2 a deo inſpiratus hoc faciebat.⁊ ſic oñdit ꝙ non erant excuſati ꝑ exemplũ abrae.⁊ iõ hortat̃ eos.Cuſtodite g̃ ſpm̃ veſtrũ.⁊ vxorem adoleſcẽtie tue noli deſpicere q2 abraam non fecit hoc deſpiciẽdo vxorem.ſed rõnibꝯ ꝑdictis.⁊ ſequitur. Cũ odio habueris dimitte.ꝑ libellũ repudij qui erat ſimpliciter licitus tempe vete.teſta.vt declaratũ fuit in additione.Deute.xxiiij. Replica.

J N ca.ij.vbi dz.Nonne vnus fecit ⁊c.Burg.aſſumit contra poſtillatorez ⁊ gloſam quã aliquando non ſcit nimis ponderare ꝙ ille paſſus debeat exponi de abraam contra excuſationem friuolã3 populi in littera poſitam.vt ſit ꝟbum populi contra deu3 arguentis.Nonne ſcz abraam habuit alienigenam vxorem ſine reꝑhenſione.q.diceret.quare reꝑhenditur in nobis.Sed in lr̃a ⁊ eius ꝓceſſu eſt ꝟbum ꝓphete in perſona dei arguentis populum.⁊ ita dicit glo.Unde poſſet hic burg.multipliciter culpari.ſed non eſt pñtis ꝓpoſiti niſi oñdere eum male contra poſtillatorem moueri. Sed circa illum paſſum eiuſdem capituli.Si odio habueris vxorem dimitte.Burg.de materia illa ſe remittit ad viceſimũq̃uartũ capitulũ Deute.⁊ ibi vide correctorium ſatis latũ dirigi ad ca.xix.Mathei.

Capitulum.III.

L Aborare feciſtis.Hic incipit caplm̃ i hebreo ⁊ hĩc incipit aduentus chriſti denũciatio.⁊ diuidit̃ i duas ꝑtes.q2 primo ponitur occaſio huiꝰ denũciatiõis.

ſecūdo ip̄a denūciatio ſubditur ibi. Ecce ego mittā. Cir
ca primū ſciendū q̄ pp̄ls iudeoꝝ ſaltē p magna p̄te videſ
alias gētes ī h̄ mūdo pſpari. vt chaldeos ⁊ pſas ⁊ medos
q̄ erāt idolatre ⁊ ſe frequenter deprimi ⁊ captiuari. dice
bat q̄ de⁹ diligebat malos. ⁊ de ſeruitoribꝫ ſuis nō cura
bat. vel q̄ de iſtis iſe
rioribꝫ puidētiā non
hēbat. et q̄ ſeruiente
ſibi negligebant ⁊ aliq̄
ſic exaltabantur. ⁊ ſic
deo iponebant ma
liciā malos diligēdo
vel ignorantiā meri
ta ⁊ demerita homi
nū nō vidēdo. ⁊ vtrū
q̄ eſt erroneū ⁊ deo o
dioſum. iō dr̄.

a Laborare feciſtis dn̄m in ſermo. vr̄is. blaſphematoriis. Et loquit̄ ſcriptura d̄ deo q̄ſi de hoie afflicto de malo q̄d audit.

b In eo q̄ dicit̄ er ronee. Oīs q̄ fac̄ ma lū ⁊c. Et dicit̄ p3 ſnīa

c Aut certe vbi eſt de⁹ iudicij. i. dn̄ iudi cans iter bonos ⁊ ma

d Ecce ego. h̄ (los. ꝯſtr denūciat̄ xp̄i ad uentus in q̄ fit bono rū ⁊ maloꝝ diſcretio q̄ in p̄io aduētu xp̄i factū eſt iudicium di ſcretiōis. vocādo ali q̄s ad grām ceteris dimiſſis iuſto dei iudicio licꝫ nobis occulto. ſꝫ in ſc̄do aduētu fiet iudiciū diſcuſſiōis malos puniēdo ⁊ bonos p̄miādo. ſic ḡ pcedit̄ q̄ p̄io vterq̄ ad uētus denūciat̄. ⁊ ſc̄do p̄dict⁹ error euacuat̄ ibi. Innualu erūt. p̄ia in duas. q̄ p̄io ponit̄ dicta denūciatio. ſc̄do xp̄i monitio ibi. Ego enī. p̄ia adhuc in duas. q̄ p̄io de nūciat̄ vterq̄ aduētus. ſc̄do vtriuſq̄ effectus ibi. Ip̄e ei Circa primū p̄io denūciat̄ primus aduētus xp̄i. cū dr̄ in pſona xp̄i. d Ecce ego mitto angelū meū. i. iohem baptiſtā q̄ magis duxit in terris vitā angelicā q̄ huma nam. q̄ enī hec ſcriptura dicat̄ de ip̄o ad lr̄am. p3 mat. xi. vbi dicit ſaluator de iohē. Hic eſt de q̄ ſcriptū eſt. Ec ce ego mitto ⁊c. e Et prepabit viā. q̄ p̄dicatio ⁊ ba ptiſmus iohis fuerūt quedā p̄pātiōes ad baptiſmū ⁊ p̄ dicationē xp̄i. f Et ſtatim veniet ad templū ſuum. q̄ ibi xp̄s oblat⁹ fuit ⁊ ibi pluries p̄dicauit ⁊ miracl'a fec g Dn̄ator quē vos q̄ritis. i. xp̄s cui⁹ aduentū deſidera bant p̄res antiq̄. h Et angl'us teſti. q̄ xp̄s fuit nun cius noui teſti. vt p̄dixerat Iere. xxxi. ſc̄do denūciat̄ ad uentus xp̄i ſc̄ds cū dr̄. i Ecce venit. i. veniet certitu dinaliter ad iudiciū. k Et q̄s poterit cogitare diē ad uētus eius. q. d. nullus. vn̄ dr̄ Matt. xxiiij. De die illa et hora nemo ſcit ⁊c. l Et q̄s ſtabit. i. poterit ſtare. m Ad videndū eū. q̄ ſicut prim⁹ aduētus fuit in hu̅i litate ⁊ māſuetudine. ita ſc̄ds erit in p̄tāte ⁊ terrore. n Ip̄e enī. Hic ꝯſtr ponit̄ effectus vtriuſq̄ aduēt⁹. ⁊ p̄ī in q̄dā generali. ⁊ p̄io primi. ſc̄do ſc̄di ibi. Et accedam. effectus aūt primi fuit vocatio aliq̄ꝝ ad fidē q̄s in primi tiua eccl'ia pbauit q̄ſi aurū in fornace p tribulatiōes in iudea. vt3 in act. apl'oꝝ in pluribꝫ locis. ⁊ poſtea p tyran

Laborare fe .III. ciſtis dn̄m ī ſmoī bus vr̄is ⁊ dixiſtis
In q̄ euꝫ fecim⁹ laborare[b]
In eo q̄ dicit̄ oīs q̄ fecit malū bon⁹ ē in ꝯſpcu dn̄i. ⁊ tales ei placēt.[c] aut certe vbi ē d̄s iudicij[d] Ecce ego mittā angl'm meū[e] ⁊ p̄pabit viā an̄ faciē meā.[f] Et ſtatiꝫ vēiet ad tēplū ſuū[g] dn̄ator quē vos q̄rit[h] ⁊ angl's teſti quē vos vult[i]. Ecce venit dic̄ dn̄s exercituū[k] ⁊ q̄s po terit cogitare diē aduēt⁹ e⁹[l] ⁊ q̄s ſtabit[m] ad vidēdū eū[n] Ip̄e enī q̄ſi ignis ꝯflans[o] ⁊ q̄ſi herba fullonū. Et ſe debit ꝯflās ⁊ emūdans ar gētū[p] ⁊ purgabit filios leui[q] ⁊ colabit eos q̄ſi auꝝ ⁊ q̄ſi argētū[r] ⁊ erūt dn̄o offeren tes ſacrificia ī iuſticia.[s] Et placebit dn̄o ſacrificiū iu da ⁊ hir'l'm[t] ſicut dies ſecl'i ⁊ ſic anni antiq̄[v] Et accedā ad vos in iudicio.[x] ⁊ ero te ſtis velox[y] maleficꝭ ⁊ adul teris ⁊ piuris ⁊ q̄ calūnian tur mercedē mercēnarij. et humiliāt viduas ⁊ pupil los. ⁊ opprimūt pegrinum nec timuerūt me dic̄ dn̄s ex ercituū[z] Ego enī dn̄s[a] ⁊ n̄ mutor[b] ⁊ vos filij iacob nō eſtis ꝯſumpti.[c] A diebꝫ enī patrū vr̄oꝝ receſſiſtis a le gitimis meis. ⁊ nō cuſtodi ſtis[d] Reuertimī ad me[e] ⁊ re uertar ad vos dic̄ dn̄s exer cituū[f] ⁊ dixiſtis[g] In q̄ re uertemur.[h] Si affiget hō deū. q̄ vos ꝯfigitis me. et dixiſtis. In q̄ ꝯfigimus te

nos in omnibꝫ p̄tibꝫ orbis. ⁊ hoc eſt q̄d dicitur.
n Ip̄e enī q̄ſi ignis conflās. ad pbationē electoꝝ.
o Et q̄ſi herba fullonū. q̄ vtūtur fullones ad purifican das veſtes ⁊ eas nitidās fiendas. p Et purgabit fi lios leui. i. apl'os q̄ꝝ aliq̄ fuerūt de tribu leui. ⁊ oēs fue rūt noue legis ep̄i.
q Et colabit eos. ad pfectā mūdiciā dedu
r Et erunt (cendo. offerētes ſacrificia. i. euchariſtiā. pvaria le gis ſacrificia figura tā fuit pfectū p plura impfecta.
s Et placebit dn̄o ⁊c̄ q̄ iſtud ſacrificiū eſt deo accepiſſimū.
t Sicut dies ſeculi ⁊ ſicut anni antiq̄ vn̄ in canone miſſe dicit̄ Sicuti accepta habe re dignat⁹ es mune ra pueri tui iuſti abel ⁊ ſacrificiū p̄riarche noſtri abrahe. ⁊ q̄d ti bi obtulit ſumm⁹ ſa cerdos tuus melchi ſedech. Sciendū tn̄ q̄ iſtud ſicut non deſi gnat eq̄litatē ſꝫ corre ſpōdentiā rei figura te ad figuram. ſic enī res figurata excellit fi gurā. ſic ſacrificiū no ue legis q̄d eſt eucha riſtia excellit oīa ve teris legis ſacrificia. v Et accedam. Hic ponit̄ effe ctus aduētus ſc̄di cū dr̄. Et accedā ad vos in iudicio. q̄a xp̄us veniet in iudiciū in forma humana tn̄ glorioſa.
x Et ero teſtꝭ velox. q̄ illd̄ iudiciū breui t̄pe expedieſ.
y Maleficis ⁊ adulteris. i. quibuſcūq̄ peccatoribꝫ. q̄a vtute xp̄i nota fient omnibꝫ eoꝝ peccata ⁊ ſententia iudi cis iuſta. iſta tamē peccata ſpecialiter exprimūtur q̄ cru delitatē importāt. ſicut ⁊ Matt. xxv. vbi pceſſus illi⁹ iu dicij ponitur a ſaluatore.
z Ego enim dominus. Hic conſequenter poſt effectum extremi iudicij ponitur monitio populi. que tunc nō ha bebit locum ſed ante. dicit igitur. Ego enim domin⁹ ad quem ſpectat omnium generale iudicium.

a Et non mutor in meip̄o. licet ſit mutatio in effectibꝫ meis ſm̄ varietatem meritoꝝ ⁊ demeritoꝝ hoīm.
b Et vos filij iacob nō eſtis conſumpti. licet hoc me ruiſſent mala vr̄a tn̄ ſaluaui aliq̄s ex mea miſericordia.
c A diebꝫ enī patrū vr̄oꝝ receſſiſtis. q̄ cito p⁹ datione legis ī mōte ſynai peccauerūt ī adoratōe vituli. Exo. xxxij
d Reuertimini ad me. per veram penitentiam.
e Et reuertar ad vos. per clementiam.
f Et dixiſtis. vos male excuſando.
g In quo reuertamur. q. d. non declinauimus a deo. cuius contrarium oſtenditur cum ſubditur.
h Si affiget hō deū. q̄ vos ꝯfigitꝭ me. In hebreo hr̄. ſi violētabit hō deū. q̄ vos violētatiſ me. loq̄tur enī ſcriptu ra de deo ſicut de hoīe cui⁹ bona p violētiā capiūtur. de cime vero ip̄ius dei ſunt p ſuſtentatiōe miniſtroꝝ ſuorū que retinebantur iniuſte a iudeis laicis. ideo ſubditur

a In decimis, ꝗ debebant leuitis. b Et in primitiis q debebant ſacerdotibus, ⁊ ad hanc ſniam reducit tranſlatio nr̄a, hoc eni dicto modo violerat ſm eundem modū loquendi dr̄ vſq ad coꝛ ꝯſitus. c Et in penu. vos maledicti eſtis. in penā eni dicti pctī de ꝯ inmittebat ſterilitatem terrenaſcētiū, ideo ſubditur.

ſcientia indelibilr. z Et erūt mihi ait dn̄s, qui non.

a In die qua ego faciā. i. in die iudicij. (pōt mentiri.

b In peculiū. i. in ꝓpriū amicabilē ⁊ familiarem.

c Et pcam eis. a penis eternis. d Sicut pcit vir filio ſuo, ꝗ caſtigat eū ne incurrat maius malum.

d Inferte oēm decimā in horreū. ſ. leui

e Et pbate (tarū. me. i. effectū bonitatis mee ſi de decimis fecetitis qd debetis. ideo

f Si nō ape(ſubdit. ruero vobis cataractas celi. dādo vobis pluuias, ⁊ rores ad fecūdationē terre cōue

g Et effūde(niētes. ro vobis bn̄dictionē id eſt bonoꝝ tpaliū multiplicationem.

h Et increpabo ꝓ vobis deuorātē. i. faciā ꝙ vetus vrēs. locuſte ⁊ hmōi. nō deuorabūt ſeu peiorabunt terrenaſcētia.

i Et btōs vos dicēt oēs gētes. ꝗ ſunt i circuitu vr̄o ex bonoꝝ vr̄oꝝ multiplicatiōe. iſta tn̄ ꝓmiſſio ē ſub cōditiōe. ſ. ſi fecerint bn̄. qd qꝛ nō fecerunt ꝓmiſſio nō fuit iple

k Inualuerūt (ta. Hic error ſupra poſitus remouet. ⁊ diuiditur in duas ptes. qa prio dicꝰ error reperi

In decimis[a] ⁊ i primitijs[b] et in penuria vos maledicti eſtis ⁊ me vos ꝯfigitis gens tota. Inferte oēz decimā i horreū meū. ⁊ ſit cibus i domo mea[c] ⁊ pbate me ſr̄ h̄ dic dn̄s[f] ſi nō apuero vob cataractas celi[g] ⁊ effudero vob bn̄dictionē vſq ad abūdātiā[h] Et increpabo ꝓ vob deuorātē ⁊ nō corrūpet fructū tre vr̄e, nece rit ſteril' vinea i agro dicit dn̄s exercituū.[i] Et beatos vos dicēt oēs gētes. Eritis ei vos tra deſiderabil' dic dn̄s exercituū[k] Inualuerūt ſr̄ me vba vr̄a dic dn̄s. Et dixiſt; qd locuti ſumꝰ ꝯ te. dixiſtis.[m] vanꝰ ē q ſuit deo[n] ⁊ qd emolumētū qꝛ cuſtodiuimꝰ pcepta eiꝰ[o] ⁊ qꝛ ābulauimꝰ triſtes corā dn̄o exercituū.[p] Ergo nūc[q] btōs dicimus arrogātes.[r] Siqdem edificati ſt facietes ipietates[s] ⁊ tentauerūt deū[t] ⁊ ſalui facti ſt[v] Tūc locuti ſt timētes deū[x] vnuſqſq cū ꝓximo ſuo[y] Et attēdit dn̄s ⁊ audiuit[z] ⁊ ſcriptꝰ ē liber mōumēti corā eo timētibꝰ dn̄z ⁊ cogitātibꝰ nomē eiꝰ[z] ⁊ erūt m̄ ait dn̄s exercituū[a] i die q ego facio[b] i peculiū[c] ⁊ pcā eis[d] ſic pcit vir filio ſuo ſuienti ſibi[e] Et ꝯūtimi ⁊ videbit; qd ſit int iuſtū ⁊ impiū ⁊ int ſuiētē deo ⁊ non ſeruientem ei.

.IIII.

Ecce[a] eī dies veniet[b] ſuccēſa qſi caminꝰ[c] ⁊ erūt oēs ſupbi[d] ⁊ oēs faciētes ipietatē[e] ſtipula. Et inflāmabit eos dies veniēs dic dn̄s exercituū[f] q n derelinqt eis radicē ⁊ germē.[g] Et oriet vob timētibꝰ nom meū[h] ſol iuſticie[i] ⁊ ſanitas i pennis eius[k] Et egrediemini[l] ⁊ ſalietis ſicut vitulus de armento.

e Et cōuertimi ſcilz ad me vos ꝗ eſtis in ſupradicto errore.

f Et videbitis quid ſit inter iuſtū ⁊ ipiū; qꝛ lz iuſtus in pn̄ti caſtiget. tn̄ p h̄ ꝯſeruat in bonis grē ⁊ poſtea in bona glē deducet.

In ca. qrto vbi dr in poſtil. Iſta tn̄ peccata ſpecialiter exprimūtur. Additio.

Ratio q̄re exprimūtur iſta pctā. ſ. maleficiū ⁊ adulteriū ⁊ puiuriū. ſm glo. qꝛ cōmuniter iſta pctā fiūt occulte. ſz a deo ꝓferuntur in mediū, ne diu lateāt. ⁊ io ꝓmiſit. et ero teſtis. q. d. ⁊ de ſimilibꝰ pctīs nō inueniant vt plurimū teſtes. tn̄ ego ero teſtis. Adiūgit etiā pdictis peccatis iſta q ſequūtur. ſ. q nō reddūt mercedē mercēnariis. ⁊ viduas ⁊ pupillos opprimūt ⁊ pegrinū. ne pua putent. q piurio ⁊ adulterio cōparantur. vt in glo.

tur vt aliqd addat ⁊ ſcdo euacuat ibi. Tūc locuti ſūt timentes. Circa primū dr in pſona dei. h Inualuerūt ſup me vba vr̄a. i. ꝯ me ſūt multiplicata, ⁊ q ſunt illa ſubditur. m Vanus ē q ſeruit deo. qꝛ ad h̄ nō ſequit aliqua eiꝰ retributio. qꝛ ſicut dictū ē ſupius negabāt deū habere prudentiā de actibꝰ hūanis vl iuſticiā. ⁊ ad vtrūq ſequit defectus bone retributiōis. io ſubdit in pſona taliū. n Et qd emo. qꝛ cuſto. pcepta eius. q. d. nullū o Et qꝛ ambulauimꝰ triſtes. i. ieiunijs afflicti. vn̄ i hebreo ht̄. Et qꝛ ābulauim' denigrati. nō vlteriꝰ ꝯcludebāt p Ergo nūc. i. in pn̄ti vita. q Beatos dicimꝰ arrogātes. i. eleuatos in pōpa ⁊ potētia. qꝛ bn̄ eſt eis i hac vita, nec expectat alia. r Siquidē edificati ſunt. in domibꝰ ⁊ poſſeſſionibꝰ. s Et tentauerūt deū. ipm puocando ⁊ ꝯtemnēdo. t Et ſalui facti ſunt. ex q ꝯcludit ꝙ nō habeat de malis eoꝝ noticiā, vel ſi hz ꝙ de talibus nō fecit iuſticiam. v Tūc locuti ſunt. Hic ꝯſr dictꝰ error tollit. ⁊ primo ſuccincte. ſcdo magis diffuſe. ca. vlt. Circa primū dr. v Tūc locuti ſunt timētes deū qui ꝯfitent diuinā pudētiaz ⁊ eius iuſticiā ad oīa ſe extendere. x Vnuſquiſq cū primo ſuo. de pmiatione bonoꝝ ⁊ punitiōe maloꝝ in ſeculo futuro. ⁊ ſubditur.

y Et attēdit dn̄s ⁊c. Hic accipit ⁊ p id eſt ſic eni loqbātur adinuicē. Attēdit dn̄s ſez bona ⁊ mala q fiunt in pſenti vita. z Et ſcriptus ē liber. i. iſta ſunt in diuina

Capitulum. IIII.

Ecce eni. Hic pdictꝰ error remouet magis explicite ex pmiatione bonoꝝ ⁊ punitione maloꝝ. et prio ponit maloꝝ punitio. ſcdo bonoꝝ retributio ibi. Et oriet. Circa primū dr. a Ecce eni dies veniet. ſ. iudicij. b Succēſa qſi caminus. qꝛ illā diē pcedz ignis ꝯflagratiōis ad purgationē elemētoꝝ. ⁊ eā ſequitur ignis gehēne ad punitionē reproboꝝ. ideo ſubditur.

c Et erunt oēs ſupbi. peccātes ꝯ deū. d Et oēs faciētes ipietatē. ꝓ pctā ꝯ primū. e Stipula. incēdio gehenne deputata. f Que nō derelinquet eis radicē qꝛ poſt finalē ſniam nō erit tps nec locus reuertendi ad grām. g Et oriet. Hic ꝯſr ponit bonoꝝ retributio. cū dr. Et oriet vobis timētibꝰ nomē meū. timore filiali. qꝛ hz caritatē annexam. h Sol iuſticie. i. xp̄us q tūc apparebit electis retributor ⁊ ſaluator iuſtus.

i Et ſanitas in pēnis eius. ſ. oriet. qꝛ p ipm electi glīaz aīe ⁊ corpis ꝯſequent. k Egrediemini. ad conſiderationem pene reproboꝝ quam euadetis.

k Et ſalietis ſicut vitulus de armento. qꝛ talis viſio erit eis exultationis occaſio. tum ꝓpter eius euaſionem.

tum ꝓpter diuine iuſticie impletōem. ſm ꝙ dicit ps. lvij. Letabit iuſtus cum viderit vindictā ⁊c.
m Et calcabitis impios cū fuerint cinis. i. afflicti pena ignis gehēnal. q2 corpa dānatoꝝ nō incinerabunt. ſ3 ſp viuēt ⁊ ſp cruciet. n In die q ego fa. i. in die iudicij.

ᵐet calcabitis impios cū fuerint cinis ſb planta pedū vrōꝝ ⁿin die q ego facio dicit dñs exercituū. ᵒMemētote leg3 moyſi ſui mei ᵖquā mādaui ei in oreb ad omnē iſrael ᵠprecepta ʳ⁊ iudicia ˢEcce ego mittā vobis helyam ꝓphā3 ᵗanteq3

o Memētote. Hic ꝯſir ponit gñalis monitio: ⁊ maxie iudeoꝝ quoꝝ plres ꝯuertent ante iudiciū. iō dicit Memētote leg3 moyſi ſerui mei. in qua fit mentio de aduentu xpi. ſm ꝙ dicit ſaluator Joh. v. Si crederetis moyſi: crederetis forte et mihi.
p Quā mandaui ei in oreb. Exo. xx.
q Precepta. ſ. decalogi que ſeruanda ſunt tpe noui teſtamenti.
r Et iudicia. i. illa q̄ ꝯtinent iſtū modū viuendi ad proximū. q̄ ſimilr ſuant in noua lege. lic3 nō eodē mō q̄tū ad omia. q2 pcepta iudicialia q̄ ſuant in noua lege obligant vt de nouo inſtituta. de ceremonialib9 vo nō fit hic mētio. q2 illa ſunt totalr excluſa in noua lege. ita ꝙ nō pſit obſuari licite: eo ꝙ erāt reſpcū noui teſti figure et iō ceſſauerūt adueniēte veritate. s Ecce ego mittā vobis helyā ꝓphām. qui ad h reſuat in vita cū Enoch: vt pdicent ꝯ pſidiā antichriſti. ideo ſubdit. t Anteq3 vēiat dies dñi. i. dies iudicij. quā diē pcedet pſecutio antichriſti.
v Et ꝯuertet cor prm ad filios. reducēdo illos q̄ tūc erūt increduli ad fidē xpi: in quē crediderūt prēs antiq. ⁊ ſic illi prēs diligēt filios ⁊ ecōuerſo in ea.
x Ne forte veniā. In hebreo ñ eſt forte: q2 ꝯtitate xpi aduētus dei ad iudiciū cert9 ē. Pōt etiā dici ſm trāſlationē nrām: ꝙ nō ponit hic forte ꝓpt incertitudinē aduent9: ſed ꝓpter incertitudinē determiati tpis. Vñ xps dicit Actuū. i. c. Non eſt veſtꝝ noſſe tpa vl momēta ⁊c.
y Et pcuciā terrā. i. hītantes in terra generaliter.
z Anathemate. i. ſempitna ſepatōe ab ea. q2 null9 hō hītabit terrā vltra. ſed aliq. ſ. electi adherebūt deo ſempiterna fruitōe: quā nobis ꝯcedat q̄ cū prē ⁊ ſpūſcō viuit ⁊ regnat deus in ſecula ſeculorū amen.

In caplo. iiij. vbi dr in poſtilla. Precepta. ſ. decalogi
Additio.

Ubi nos habem9 in hoc loco pcepta ⁊ iudicia: in hebreo habet ceremonia ⁊ iudicia. vñ ex h loco eſtimāt hebrei habere ꝯtra nos validū argumentū ad pbandū ꝙ ceremonialia nō debēt ceſſare tpe meſſie: vt ht cōiter in expoſitōib9 eoꝝ: ſed bñ aſpiciēti verā ⁊ ꝓpriā lre ſignificatōe3 ex hac aucte nō hnt intentū: ſed forte ex ea pt oppoſitū pbari. Ad qđ ſciēdū ꝙ aliud eſt dicē Memētote legis moyſi. ⁊ aliud ē dicē: Seruate legē moyſi ⁊c. Nā ad ſuandū legē req̄rit facere ea q̄ in lege pcipiunt: ⁊ vitare ea q̄ in lege phibent. ad memoriā vo leg3 habendā h nō req̄rit. ſ3 ſufficit hēre memoriā de lege in mēte ad ei9 ſpūale3 intelligentiā pcipiēdā. Unde in h loco ꝓpha ad ſpūalē leg3 intelligentiā inuitat ſm glo. interlineare. nō aūt exhortat ad obſuantiā legis. ⁊ ſic ex iſta aucte ht ꝙ ceremonialia ⁊ iudicialia legis moſaice: de q̄b9 hic tm̄ fit mentio: ſunt hñda in memoria mō pdicto. nō aūt ſeruāda qđ eſt ꝯ eos. ſi eni ꝓpheta intēderet exhortari ꝑplm ad legē moſaycā perpetuo obſuandā vtiq3 dixiſſet. Seruate ſeu cuſtodite legē moyſi. ⁊ h ñ dixit. ſed memētote leg9. ad innuēdum qđ ſupra dcm̄ ē. Et notandū ꝙ hanc drīām inter cuſtodire pceptū: ⁊ memoriā habere de pcepto ſeu de lege: ponit ra. Moy. gerundeñ. in expōne ſup pentatheucū ſup illō verbū Exo. xx. Memēto vt diē ſabbati ſcifices. Et illō ꝟbū Deut. v. Obſerua diē ſabbati: dicendo ꝙ primū verbum importat preceptum affirmatiuū ſolu3 de memoria ſabbati habenda. ⁊ ſcdm ꝟbum importat pceptu3 de cuſtodiēdis omib9 q̄ cuſtodienda ſunt in ſabbato.

veniat dies dñi magnus et horribilis. ᵛEt ꝯuertet cor patꝝ ad filios: et cor filiorū ad prēs eoꝝ ˣne forte veniā ʸ⁊ pcutiā terrā ᶻanathemate.

Explicit Malachias propheta.

In eo. cap. vbi dr in poſtil. Et cōuertet cor patꝝ ad filios.
Additio

Hoc qđ dicit de helya. Et conuertet cor patꝝ ad filios: ⁊ cor filioꝝ ad prēs eorū. Videt ꝓprie exponendū de ſcō Johāne baptā: qui pceſſit xpm in ſpū ⁊ virtute Helye. Luc. i. c. Iſte eni ꝯuertit cor patꝝ ad filios inq̄tum digito demōſtrauit filijs chriſtū. in quē cor patꝝ fide ⁊ deſiderio tendebat ſed h in ſinglari vago: nō aūt in ſinglari demōſtrato. ſimiliter cōuertit cor filioꝝ ad prēs eoꝝ. inq̄ntū xps quē3 filijs digito demōſtrauit eſt ille in quē patꝝ fides ⁊ deſideriū tendebat ſaltem in ſingulari vago. et ſequitur. Ne forte veniam ⁊ pcutiam terrā anathemate. q. d. Si ſine pcurſore pcedente veniſſem. deficiente demōſtrante me deficeret fides mea. ⁊ ſic terra eſſet pcutiēda anathemate ⁊c.
Replica.

In cap. iiij. vbi dicit. Et conuertet cor patru3 ad filios. Poſtillator exponit de helya. quia hoc faciet precurrendo ſm aduentū chriſti. Burgenſis autē exponit de ſancto Johāne baptiſta. ſ3 illa expoſitio eſt myſtica: ſicut Johānes fuit myſticus Helyas: quia venit in ſpiritu ⁊ virtute helye. Expoſitio etiam Burgenſ ſi litteralis eſſe debeat occurrūt incōueniētia: Primum quia in lra dicitur de die pueniēda magna ⁊ horribili. Johannes aūt non pueniit diem horribilem ſed deſiderabilem. Item dicit de non cōuerſis p helyam comminatorie. Ne forte veniā ⁊ pcutiā terrā anathemate. Johannes autē non pcucurrit talē pcurſorē. quia chriſtus non venit poſt Johannē iudicare ſed iudicari. nec venit vt iudicet terram vel pcutiat. ſed vt ſaluet mundus per ipm̄. Huius ſalutis participes nos faciat chriſtus ipſe Jeſus in ſecula ſeculoꝝ benedictus Amen.

Poſtilla fratris Nicolai de lyra cum additionibus pauli epī Burgenſ: ac replicis mgrī Mathie dorinck eiuſdem ordinis ſup Malachiam ꝓphām finit.

Rpp